

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Rīgā 2020. gada 24. septembrī

Nr. 341

Saeimas Prezidijam

Esmu gandarīts, ka Saeima pēc mana priekšlikuma 2020. gada 10. jūnija Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 3. panta otrajā daļā paredzēja, ka “iedzīvotāju kopīgās identitātes stiprināšanai un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai pilsētu un pagastu piederību latviešu vēsturiskajām zemēm — Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai — regulē atsevišķs likums.”

I

Cilvēkam un sabiedrībai kopumā ir raksturīga savu sakņu, kultūrvēsturiskās identitātes, piederības kādai vietējās kopienas kultūrtelpai apzināšanās, kā arī pašsaprotama vēlme to saglabāt un atstāt nākamajām paaudzēm. Latvija var pamatoti lepoties ar kultūrvēsturiskās vides bagātību latviešu vēsturiskajās zemēs – Vidzemē, Latgalē, Kurzemē, Zemgalē un Sēlijā. Latviskums nav standartizēti vienveidīgs un plakans, bet krietni dziļāks, daudzveidīgāks un dzīvāks. Katrā latviešu vēsturiskajā zemē latviskumam ir savas vēsturiski veidojušās unikālas šķautnes un iezīmes, kas stiprina un bagātina latviešu nāciju un Latvijas valsti. Visspilgtāk to raksturo mazās kultūrtelpas, kuras vēsturiski ir veidojušas stipras vietējās kopienas.

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) ievads paredz, ka Latvijas valsts uzdevums ir garantēt latviešu nācijas, tās valodas un kultūras pastāvēšanu un attīstību cauri gadsimtiem. Šā uzdevuma sekmīgā īstenošanā principiāli svarīga ir latviskuma daudzveidības saglabāšana un kultūrvēsturiskās identitātes stiprināšana latviešu vēsturiskajās zemēs, kā arī latviešu vēsturisko zemju un mazo kultūrtelpu kultūrvēsturiskās vides saglabāšana un ilgtspējīga attīstība.

Tiekoties ar Latvijas ļaudīm latviešu vēsturiskajās zemēs un viesojoties mazajās kultūrtelpās, esmu saklausījis bažas par nopietniem apdraudējumiem

SĀNĒMTS
Latvijas Republikas Saeimā
24. 09. 2020. plkst. 10.20
Reģ. Nr. 1214-13/20

kultūrvēsturiskās vides pastāvēšanai un ilgtspējīgai attīstībai. Diemžēl, latviskuma daudzveidība, latviešu vēsturisko zemju tradicionālā kultūrvēsturiskā vide un mazās kultūrtelpas vairs nav pašsaprotamība, kas var ilgtspējīgi pastāvēt un attīstīties pašas par sevi. Latvijas valstij un sabiedrībai ir nepieciešams pievērst šiem jautājumiem pastiprinātu uzmanību, izstrādāt gudru un tālredzīgu valsts politiku, lai sniegtu nepieciešamo atbalstu un veicinātu kultūrvēsturiskās vides ilgtspējību.

Vēlos uzsvērt tieši mūsu paaudzes atbildību veicināt latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un mazo kultūrtelpu saglabāšanu un darīt visu iespējamo, lai tās būtu pieejamas arī nākamajām paaudzēm. Mūsu visu atbildīga rīcība kultūrvēsturiskās identitātes un piederības stiprināšanā šodien ir nepieciešama Satversmes ievadā noteiktā mērķa sasniegšanai, lai arī nākamajās paaudzēs cauri gadsimtiem saglabātos un pastāvētu latviskuma daudzveidība un unikāla kultūrvēsturiskā vide latviešu vēsturiskajās zemēs.

II

Satversmes ievada īstenošanai un šā mērķa sasniegšanai esmu sagatavojis un iesniedzu izskatīšanai Saeimā jaunu likumprojektu par latviešu vēsturiskajām zemēm. Likumprojekts nosaka nepieciešamību nodrošināt latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un mazo kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību. Latviešu vēsturisko zemju likuma pieņemšana nozīmētu mūsu visu apzināšanos, ka šajā jomā ir nepieciešama ilgtermiņa politika un arī sistemātisks valsts un pašvaldību atbalsts. Ja mēs neizveidosim jēdzīgu politiku šajā jomā, mēs riskējam ar kultūrvēsturiskās vides izzūkumu un neizbēgumu latviskuma seklumu jau pietiekami drīzā nākotnē.

Nemot vērā likumprojekta regulējuma plašo ietekmi un nepieciešamību skaidrot tā nozīmīgumu sabiedrībai, rosinu likumprojektā ietvert arī preambulas daļu (atsevišķu ievadu), kurā pats likumdevējs definētu atslēgas jēdzienu izpratni, vērtību ietvaru un likuma garu; tas likuma piemērotājiem dotu iespēju daudz precīzāk un jēgpilnāk piemērot likuma normas un sekmētu likuma mērķu sasniegšanu. Tieši šā likumprojekta kontekstā ir īpaši svarīgi, ka likuma preambula atvieglo tiesību piemērotāja darbu, precīzi ieliekot likuma regulējumu Satversmes vērtību un Latvijas valsts un sabiedrības tiesībpolitisko interešu kontekstā.

Likumprojektā piedāvāts noteikt vietējo kopienu – pagastu un pilsētu, atsevišķos gadījumos pat to daļu – piederību latviešu vēsturiskajām zemēm. Attiecīgo priekšlikumu sabiedriskā kārtā ir sagatavojuši atzīti jomas lietpratēji, balstoties uz zinātniskiem kritērijiem un racionāliem argumentiem, un tas ir arī plašāk apspriests ar ieinteresēto sabiedrību. Latviešu vēsturisko zemju detalizējums līdz konkrēta pagasta vai pilsētas līmenim sekmētu interesi par

latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturisko vidi un sniegtu vietējām kopienām pamudinājumu pievērst lielāku vērību piederības un identitātes izkopšanai.

Latviešu vēsturisko zemju likuma pieņemšana automātiski nenodrošinās tā mērķu sasniegšanu. Principiāli svarīga būs sabiedrības, valsts un pašvaldību sadarbība un kopīga rīcība likuma īstenošanā. Pozitīvi vērtēju jau Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pārejas noteikumu 13. punktā ietvertu uzdevumu Ministru kabinetam izstrādāt latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu ilgtspējīgas attīstības plānu. Gatavojot šo likumprojektu, esmu saklausījis valsts institūciju, pašvaldību un sabiedrības gatavību patiešām izstrādāt un īstenot jēdzīgu politiku likuma mērķu sasniegšanai. Konsultējoties ar potenciāli iesaistītajām institūcijām likuma īstenošanā, likumprojektā ir ietverts konkrēts horizontālās politikas ietvars, kurš vērsts uz efektīvu darbu pēc likuma pieņemšanas.

III

Es būtu gandarīts, ja Latviešu vēsturisko zemju likums kalpotu par pagrieziena punktu mūsu attieksmē pret mūsu kultūrvēsturisko vidi un identitāti. Ja arvien vairāk vietējās kopienas daudzviet Latvijā apzinātos sevi kā piederīgas unikālajām kultūrtelpām un mērķtiecīgi turpinātu uzturēt savu latviskumu, mēs kā kultūras nācija turpinātu pastāvēt cauri gadsimtiem visā savā daudzveidībā. Ja nākamajām paaudzēm būs pieejama kultūrvēsturiskā vide latviešu vēsturiskajās zemēs un lokālajās kultūrtelpās vismaz tādā pašā apjomā, kādā tā pieejama ir mums, likuma mērķis būs sasniegts.

Nemot vērā iepriekš minēto, saskaņā ar Satversmes 65. pantu pagodinot Jums nosūtīt izskatīšanai likumprojektu "Latviešu vēsturisko zemju likums".

Pielikumā:

1. Likumprojekts uz četrām lapām.
2. Likumprojekta 1. pielikums uz 16 lapām.
3. Likumprojekta 2. pielikums uz vienas lapas.
4. Likumprojekta anotācija uz 10 lapām.
5. Latviešu vēsturisko zemju karte "Latvijas kultūrvēsturiskais iedalījums" uz vienas lapas.

Cieņā

Valsts prezidents

Egils Levits

Latviešu vēsturisko zemju likums

Latvijas Republika 1918. gada 18. novembrī ir izveidota, apvienojot latviešu vēsturiskās zemes – Vidzemi, Latgali, Kurzemi, Zemgali un Sēliju. Apvienota un nedalāma Latvija starptautiskos līgumos noteiktās robežās ir viens no neaizskaramajiem Latvijas valsts konstitucionālās identitātes elementiem, kas garantē latviešu nācijas, tās valodas un kultūras pastāvēšanu un ilgtspēju cauri gadsimtiem.

Latviešu vēsturiskajās zemēs uz baltu sentautu – kuršu, latgaļu, zemgaļu un sēļu – kultūras un valodas bāzes veidojusies latviešu nācija. Latviešu nācijas tapšanā būtiska bijusi seno zemes pirmiedzīvotāju lībiešu kultūras un valodas ietekme, kā arī latvietība visos laikos bijusi atvērta mijiedarbībai ar latviešu vēsturiskajās zemēs dzīvojošām mazākumtautībām.

Latviešu vēsturiskajās zemēs ir unikālas un atšķirīgas latvietības iezīmes, tradīcijas, valodas dialekti un izloksnes, kultūrvēsturiskās vides savdabība un vietējo kopienu uzturētas kultūrtelpas. Latvietības daudzveidība, kultūrtelpas un latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskā vide ir latviešu nācijas kopēja bagātība, kas ir valstiski atbalstāma un attīstāma.

Latviešu vēsturiskajām zemēm ir vietējo kopienu piederības iezīmētas saskares līnijas, kuras pēc iespējas ņemamas vērā valstslietās. Katrai latviešu vēsturiskajai zemei piederīgajai kopienai un katrai kultūrtelpai ir ne tikai tiesības, bet arī atbildība kopt un attīstīt savu kultūrvēsturisko vidi un kopīgo identitāti, lai to varētu saglabāt un nodot nākamajām paaudzēm. Valstij un pašvaldībām pēc iespējas jāsekmē labvēlīgi sociāli ekonomiskie apstākļi vietējo kopienu pastāvēšanai un izaugsmei, jo vietējās kopienas ikdienā uztur latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu identitāti un kultūrvēsturisko vidi.

1. pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir:

- 1) veicināt latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju kopīgo identitāti un piederību Latvijai;
- 2) garantēt latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību.

2. pants. Likuma darbības joma

(1) Likums nosaka pilsētu un pagastu piederību latviešu vēsturisko zemēm – Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai, kā arī valsts un pašvaldību pienākumus likuma mērķa sasniegšanai.

(2) Latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju kopīgo identitāti un piederību Latvijai stiprina arī šajās zemēs vēsturiski veidojošās kultūrtelpas. Valsts un pašvaldību uzdevums ir atbalstīt un sekmēt šo kultūrtelpu pastāvēšanu. Kultūrtelpu atbalsta pasākumus noteic šis likums un Nemateriālā kultūras mantojuma likums.

3. pants. Latviešu vēsturiskās zemes

(1) Latviešu vēsturiskā zeme ir vēsturiski izveidojusies Latvijas Republikas daļa, kuru raksturo unikāla kultūrvēsturiskā vide un tās iedzīvotāju kopīga identitāte.

(2) Pilsētu un pagastu piederību latviešu vēsturiskajām zemēm nosaka šā likuma 1. pielikums. Latviešu vēsturiskās zemes attēlotas šā likuma 2. pielikumā.

4. pants. Latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju tiesības un atbildība

(1) Ikvienam latviešu vēsturisko zemju iedzīvotājam ir tiesības kopt un attīstīt kopīgo savas zemes identitāti un kultūrvēsturisko vidi, kā arī veicināt kopīgo ieinteresētību to saglabāt un nodot nākamajām paaudzēm.

(2) Latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšana un ilgtspējīga attīstība ir attiecīgās zemes iedzīvotāju, kuriem ir kopīga identitāte, atbildība.

5. pants. Valsts pienākumi likuma mērķa sasniegšanā

(1) Valsts sekmē latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību.

(2) Valsts izstrādā un īsteno saskaņotu un pastāvīgu politiku un atbalsta pasākumus latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai.

(3) Valsts nodrošina Latvijas senās pamattautības – lībiešu – identitātes un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību saskaņā ar likumu "Par Latvijas nacionālo un etnisko grupu brīvu attīstību un tiesībām uz kultūras autonomiju".

(4) Valsts veicina bijušā Abrenes apriņķa Abrenes pilsētas, Kacēnu pagasta, Upmales pagasta, Linavas pagasta, Purvmalas pagasta, Augšpils pagasta un Gauru pagasta kultūrvēsturiskā mantojuma un vēsturiskās atmiņas apzināšanu un saglabāšanu.

6. pants. Pašvaldību pienākumi likuma mērķa sasniegšanā

(1) Pašvaldība nodrošina atbalstu latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai.

(2) Latviešu vēsturiskajā zemē ietilpstošās pašvaldības sadarbojas un veicina šīs zemes kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu un iedzīvotāju kopīgas identitātes izjūtu.

(3) Ja pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpst dažādām latviešu vēsturiskajām zemēm piederīgas pilsētas un pagasti, pašvaldībai ir pienākums

vienvērtīgi atbalstīt attiecīgo latviešu zemju kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu un iedzīvotāju kopīgu identitāti.

7.pants. Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu saglabāšanas un ilgtspējīgas attīstības pasākumu plānošana un finansēšana

(1) Ministru kabinets apstiprina Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plānu (turpmāk — Plāns), lai saskaņotu valsts un pašvaldību īstenotos pasākumus latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai, kā arī koordinēti un mērķtiecīgi izmantotu šim mērķim pieejamos valsts un pašvaldību resursus.

(2) Plāns ir nacionālā līmeņa vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kas uz septiņiem gadiem nosaka uzdevumus latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanas un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā, kas izriet no Nacionālā attīstības plāna un politikas pamatnostādņēm, paredzot juridiskus, administratīvus, organizatoriskus pasākumus, kā arī to finansiālu nodrošinājumu.

(3) Plāna izstrādi nodrošina Kultūras ministrija sadarbībā ar citām valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām un latviešu vēsturisko zemju kopienu pārstāvjiem.

(4) Finansējumu Plāna īstenošanai paredz ikgadējā valsts budžeta likumā.

(5) Pašvaldības savās attīstības programmās nosaka juridiskus, tehniskus, organizatoriskus, administratīvus un finansiālus pasākumus kultūrvēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai.

8.pants. Latviešu vēsturisko zemju attīstības padome

(1) Latviešu vēsturisko zemju attīstības padome (turpmāk – Padome) sekmē valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību sadarbību un lēmumu pieņemšanu jautājumos, kas skar latviešu vēsturisko zemju identitāti un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību. Padome veicina saskaņotu politikas un atbalsta pasākumu izstrādi latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai, kā arī pārrauga Plāna īstenošanu.

(2) Padomes sastāvā ir:

1) kultūras ministrs, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, finanšu ministrs, ekonomikas ministrs, izglītības un zinātnes ministrs, satiksmes ministrs un zemkopības ministrs. Padomes sastāvā iekļautos ministrus var aizvietot ministra pilnvarota persona. Par ministra pilnvarotu personu var būt ministrijas parlamentārais sekretārs, valsts sekretārs, valsts sekretāra vietnieks vai ministrijas struktūrvienības vadītājs;

2) Valsts prezidenta pārstāvis;

3) Saeimas pārstāvis;

4) pa diviem pašvaldību vēlētiem pārstāvjiem no katras latviešu vēsturiskās zemes.

(3) Padomes priekšsēdētājs ir kultūras ministrs, kurš vada Padomes darbu. Padomes locekļi no sava vidus ievēlē divus Padomes priekšsēdētāja vietniekus.

(4) Padomes darbā ar padomdevēja tiesībām var piedalīties latviešu vēsturisko zemju, kultūrtelpu un vietējo kopienu pārstāvji.

(5) Padomes locekļi par darbību Padomē atlīdzību nesaņem.

(6) Kultūras ministrija ir atbildīga par Padomes darbības organizēšanu un tās sekretariāta funkciju nodrošināšanu.

(7) Ministru kabinets apstiprina Padomes nolikumu un sastāvu, kā arī nosaka pašvaldību pārstāvju ievēlēšanas kārtību un kārtību, kādā veidā nodrošina latviešu vēsturisko zemju, kultūrtelpu un vietējo kopienu pārstāvju līdzdalību Padomes darbībā.

9.pants. Likuma mērķu sasniegšanas uzraudzība

Ministru kabinets reizi gadā iesniedz Valsts prezidentam un Saeimai ziņojumu par paveikto likuma mērķu sasniegšanā un Plāna īstenošanā, kā arī iecerēto turpmāko darbību.

Pārejas noteikumi

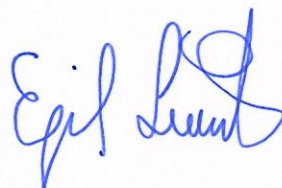
1. Ministru kabinets līdz 2021. gada 30. jūnijam apstiprina Padomes nolikumu, kā arī izdod noteikumus, kas nosaka pašvaldību pārstāvju deleģēšanas kārtību un kārtību, kādā veidā nodrošina latviešu vēsturisko zemju, kultūrtelpu un vietējo kopienu pārstāvju līdzdalību Padomes darbībā.

2. Ministru kabinets līdz 2021. gada 31. decembrim apstiprina Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plānu.

3. Ministru kabinets pirmo ziņojumu Valsts prezidentam un Saeimai par paveikto likuma mērķu sasniegšanā un Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plāna īstenošanā iesniedz līdz 2022. gada 30. jūnijam.

Likums stājas spēkā 2021. gada 1. jūlijā.

Valsts prezidents

Egils Levits

Pilsētu un pagastu piederība latviešu vēsturiskajām zemēm

1. Vidzemei kā latviešu vēsturiskajai zemei pieder:

1.1. Aizkraukles novada:

- 1.1.1. Aiviekstes pagasta daļa;
- 1.1.2. Aizkraukles pagasts;
- 1.1.3. Aizkraukles pilsētas daļa Daugavas labajā krastā;
- 1.1.4. Bebru pagasts;
- 1.1.5. Iršu pagasts;
- 1.1.6. Klintaines pagasts;
- 1.1.7. Kokneses pagasts;
- 1.1.8. Kokneses pilsēta;
- 1.1.9. Pļaviņu pilsētas daļa;
- 1.1.10. Skrīveru pagasts;
- 1.1.11. Vietalvas pagasts.

1.2. Alūksnes novada:

- 1.2.1. Alsviķu pagasts;
- 1.2.2. Alūksnes pilsēta;
- 1.2.3. Annas pagasts;
- 1.2.4. Ilzenes pagasts;
- 1.2.5. Jaunalūksnes pagasts;
- 1.2.6. Jaunannas pagasts;
- 1.2.7. Jaunlaicenes pagasts;
- 1.2.8. Kalncempju pagasts;
- 1.2.9. Malienas pagasts;
- 1.2.10. Mālupes pagasts;
- 1.2.11. Mārkalnes pagasts;
- 1.2.12. Pededzes pagasts;
- 1.2.13. Vecclaicenes pagasts;
- 1.2.14. Zeltiņu pagasts;
- 1.2.15. Ziemera pagasts.

1.3. Ādažu novada:

- 1.3.1. Ādažu pagasts;
- 1.3.2. Carnikavas pagasts.

1.4. Cēsu novada:

- 1.4.1. Amatas pagasts;
- 1.4.2. Cēsu pilsēta;
- 1.4.3. Drabešu pagasts;
- 1.4.4. Dzērbenes pagasts;

- 1.4.5. Inešu pagasts;
- 1.4.6. Jaunpiebalgas pagasts;
- 1.4.7. Kaives pagasts;
- 1.4.8. Liepas pagasts;
- 1.4.9. Līgatnes pagasts;
- 1.4.10. Līgatnes pilsēta;
- 1.4.11. Mārsnēnu pagasts;
- 1.4.12. Nītaures pagasts;
- 1.4.13. Priekuļu pagasts;
- 1.4.14. Raiskuma pagasts;
- 1.4.15. Skujenes pagasts;
- 1.4.16. Stalbes pagasts;
- 1.4.17. Straupes pagasts;
- 1.4.18. Taures pagasts;
- 1.4.19. Vaives pagasts;
- 1.4.20. Vecpiebalgas pagasts;
- 1.4.21. Veselavas pagasts;
- 1.4.22. Zaubes pagasts;
- 1.4.23. Zosēnu pagasts.

1.5. Gulbenes novada:

- 1.5.1. Beļavas pagasts;
- 1.5.2. Daukstu pagasts;
- 1.5.3. Druvienas pagasts;
- 1.5.4. Galgauskas pagasts;
- 1.5.5. Gulbenes pilsēta;
- 1.5.6. Jaungulbenes pagasts;
- 1.5.7. Lejasciema pagasts;
- 1.5.8. Lītenes pagasts;
- 1.5.9. Lizuma pagasts;
- 1.5.10. Līgo pagasts;
- 1.5.11. Rankas pagasts;
- 1.5.12. Stāmerienas pagasts;
- 1.5.13. Stradu pagasts;
- 1.5.14. Tīrzas pagasts.

1.6. Jūrmalas valstspilsēta.

1.7. Ķekavas novada:

- 1.7.1. Baldones pagasta daļa;
- 1.7.2. Baložu pilsēta;
- 1.7.3. Ķekavas pagasta daļa.

1.8. Limbažu novada:

- 1.8.1. Ainažu pagasts;
- 1.8.2. Ainažu pilsēta;

- 1.8.3. Alojās pagasts;
- 1.8.4. Alojās pilsēta;
- 1.8.5. Braslavas pagasts;
- 1.8.6. Brīvzemnieku pagasts;
- 1.8.7. Katvaru pagasts;
- 1.8.8. Liepupes pagasts;
- 1.8.9. Limbažu pagasts;
- 1.8.10. Limbažu pilsēta;
- 1.8.11. Pāles pagasts;
- 1.8.12. Salacgrīvas pagasts;
- 1.8.13. Salacgrīvas pilsēta;
- 1.8.14. Staiceles pagasts;
- 1.8.15. Staiceles pilsēta;
- 1.8.16. Umurgas pagasts;
- 1.8.17. Vidrižu pagasts;
- 1.8.18. Viļķenes pagasts.

1.9. Madonas novada:

- 1.9.1. Aronas pagasts;
- 1.9.2. Barkavas pagasta daļa;
- 1.9.3. Bērzaunes pagasts;
- 1.9.4. Cesvaines pagasts;
- 1.9.5. Cesvaines pilsēta;
- 1.9.6. Dzelzavas pagasts;
- 1.9.7. Ērgļu pagasts;
- 1.9.8. Indrānu pagasts;
- 1.9.9. Jumurdas pagasts;
- 1.9.10. Kalsnavas pagasts;
- 1.9.11. Lazdonas pagasts;
- 1.9.12. Liezēres pagasts;
- 1.9.13. Lubānas pilsēta;
- 1.9.14. Ļaudonas pagasts;
- 1.9.15. Madonas pilsēta;
- 1.9.16. Mārcienas pagasts;
- 1.9.17. Mētrienas pagasts;
- 1.9.18. Ošupes pagasta daļa;
- 1.9.19. Praulienas pagasts;
- 1.9.20. Sarkaņu pagasts;
- 1.9.21. Sausnējas pagasts;
- 1.9.22. Vestienas pagasts.

1.10. Mārupes novada:

- 1.10.1. Babītes pagasta daļa;
- 1.10.2. Mārupes pagasts;
- 1.10.3. Salas pagasts.

- 1.11. Ogres novada:
 - 1.11.1. Ikšķiles pilsēta;
 - 1.11.2. Jumpravas pagasts;
 - 1.11.3. Krapes pagasts;
 - 1.11.4. Ķeguma pilsētas daļa Daugavas labajā krastā;
 - 1.11.5. Ķeipenes pagasts;
 - 1.11.6. Lauberes pagasts;
 - 1.11.7. Lēdmanes pagasts;
 - 1.11.8. Lielvārdes pagasts;
 - 1.11.9. Lielvārdes pilsēta;
 - 1.11.10. Madlienas pagasts;
 - 1.11.11. Mazozolu pagasts;
 - 1.11.12. Meņģeles pagasts;
 - 1.11.13. Ogres valstspilsēta;
 - 1.11.14. Ogresgala pagasts;
 - 1.11.15. Rembates pagasts;
 - 1.11.16. Suntažu pagasts;
 - 1.11.17. Taurupes pagasts;
 - 1.11.18. Tīnūžu pagasts;
- 1.12. Olaines novada:
 - 1.12.1. Olaines pagasta daļa;
 - 1.12.2. Olaines pilsēta.
- 1.13. Rīgas valstspilsēta.
- 1.14. Ropažu novada:
 - 1.14.1. Garkalnes pagasts;
 - 1.14.2. Ropažu pagasts;
 - 1.14.3. Stopiņu pagasts;
 - 1.14.4. Vangažu pilsēta.
- 1.15. Salaspils novada:
 - 1.15.1. Salaspils pagasts;
 - 1.15.2. Salaspils pilsēta.
- 1.16. Saulkrastu novada:
 - 1.16.1. Saulkrastu pagasts;
 - 1.16.2. Saulkrastu pilsēta;
 - 1.16.3. Sējas pagasts;
 - 1.16.4. Skultes pagasts.
- 1.17. Siguldas novada:
 - 1.17.1. Allažu pagasts;
 - 1.17.2. Inčukalna pagasts;
 - 1.17.3. Krimuldas pagasts;
 - 1.17.4. Lēdurgas pagasts;
 - 1.17.5. Mālpils pagasts;

- 1.17.6. Mores pagasts;
- 1.17.7. Siguldas pagasts;
- 1.17.8. Silguldas pilsēta.
- 1.18. Smiltenes novada:
 - 1.18.1. Apes pagasts;
 - 1.18.2. Apes pilsēta;
 - 1.18.3. Bilskas pagasts;
 - 1.18.4. Blomes pagasts;
 - 1.18.5. Brantu pagasts;
 - 1.18.6. Drustu pagasts;
 - 1.18.7. Gaujienas pagasts;
 - 1.18.8. Grundzāles pagasts
 - 1.18.9. Launkalnes pagasts;
 - 1.18.10. Palsmanes pagasts;
 - 1.18.11. Raunas pagasts;
 - 1.18.12. Smiltenes pagasts;
 - 1.18.13. Smiltenes pilsēta;
 - 1.18.14. Trapenes pagasts;
 - 1.18.15. Variņu pagasts;
 - 1.18.16. Virešu pagasts.
- 1.19. Tukuma novada Lapmežciema pagasts.
- 1.20. Valkas novada:
 - 1.20.1. Ērgemes pagasts;
 - 1.20.2. Kārķu pagasts;
 - 1.20.3. Valkas pagasts;
 - 1.20.4. Valkas pilsēta;
 - 1.20.5. Vijciema pagasts;
 - 1.20.6. Zvārtavas pagasts.
- 1.21. Valmieras novada:
 - 1.21.1. Bērzaines pagasts;
 - 1.21.2. Brenguļu pagasts;
 - 1.21.3. Burtnieku pagasts;
 - 1.21.4. Dikļu pagasts;
 - 1.21.5. Ēveles pagasts;
 - 1.21.6. Ipiķu pagasts;
 - 1.21.7. Jeru pagasts;
 - 1.21.8. Jērcēnu pagasts;
 - 1.21.9. Kauguru pagasts;
 - 1.21.10. Kocēnu pagasts;
 - 1.21.11. Ķoņu pagasts;
 - 1.21.12. Lodes pagasts;
 - 1.21.13. Matīšu pagasts;

- 1.21.14. Mazsalacas pagasts;
- 1.21.15. Mazsalacas pilsēta;
- 1.21.16. Naukšēnu pagasts;
- 1.21.17. Plāņu pagasts;
- 1.21.18. Ramatas pagasts;
- 1.21.19. Rencēnu pagasts;
- 1.21.20. Rūjienas pilsēta;
- 1.21.21. Sedas pilsēta;
- 1.21.22. Sēļu pagasts;
- 1.21.23. Skanķalnes pagasts;
- 1.21.24. Strenču pilsēta;
- 1.21.25. Trikātas pagasts;
- 1.21.26. Vaidavas pagasts;
- 1.21.27. Valmieras pagasts;
- 1.21.28. Valmieras valstspilsēta;
- 1.21.29. Vecates pagasts;
- 1.21.30. Vilpulkas pagasts;
- 1.21.31. Zilākalna pagasts.

2. Latgalei kā latviešu vēsturiskajai zemei pieder:

2.1. Aizkraukles novada:

- 2.1. Aiviekstes pagasta daļa;
- 2.2. Pļaviņu pilsētas daļa.

2.2. Alūksnes novada Liepnas pagasts.

2.3. Augšdaugavas novada:

- 2.3.1. Ambeļu pagasts;
- 2.3.2. Bīķernieku pagasts;
- 2.3.3. Dubnas pagasts;
- 2.3.4. Kalupes pagasts;
- 2.3.5. Līksnas pagasts;
- 2.3.6. Maļinovas pagasts;
- 2.3.7. Naujenes pagasts;
- 2.3.8. Nīcgales pagasts;
- 2.3.9. Vaboles pagasts;
- 2.3.10. Višķu pagasts.

2.4. Balvu novada:

- 2.4.1. Baltinavas pagasts;
- 2.4.2. Balvu pagasts;
- 2.4.3. Balvu pilsēta;
- 2.4.4. Bērzkālnes pagasts;
- 2.4.5. Bērzpils pagasts;
- 2.4.6. Briežuciema pagasts;

- 2.4.7. Krišjāņu pagasts;
- 2.4.8. Kubulu pagasts;
- 2.4.9. Kupravas pagasts;
- 2.4.10. Lazdukalna pagasts;
- 2.4.11. Lazdulejas pagasts;
- 2.4.12. Medņevas pagasts;
- 2.4.13. Rugāju pagasts;
- 2.4.14. Susāju pagasts;
- 2.4.15. Šķilbēnu pagasts;
- 2.4.16. Tilžas pagasts;
- 2.4.17. Vectilžas pagasts;
- 2.4.18. Vecumu pagasts;
- 2.4.19. Viļakas pilsēta;
- 2.4.20. Vīksnas pagasts;
- 2.4.21. Žīguru pagasts.

2.5. Daugavpils valstspilsētas daļa Daugavas labajā krastā;

2.6. Jēkabpils novada:

- 2.6.1. Atašienes pagasts;
- 2.6.2. Jēkabpils valstspilsētas daļa Daugavas labajā krastā un Jēkabpils valstspilsētas Daugavsala;
- 2.6.3. Krustpils pagasts;
- 2.6.4. Kūku pagasts;
- 2.6.5. Mežāres pagasts;
- 2.6.6. Variešu pagasts;
- 2.6.7. Vīpes pagasts.

2.7. Krāslavas novada:

- 2.7.1. Andrupenes pagasts;
- 2.7.2. Andzeļu pagasts;
- 2.7.3. Asūnes pagasts;
- 2.7.4. Aulejas pagasts;
- 2.7.5. Bērziņu pagasts;
- 2.7.6. Dagdas pagasts;
- 2.7.7. Dagdas pilsēta;
- 2.7.8. Ezernieku pagasts;
- 2.7.9. Grāveru pagasts;
- 2.7.10. Indras pagasts;
- 2.7.11. Izvaltas pagasts;
- 2.7.12. Kalniešu pagasts;
- 2.7.13. Kastuļinas pagasts;
- 2.7.14. Kombuļu pagasts;
- 2.7.15. Konstantinovas pagasts;
- 2.7.16. Krāslavas pagasts;
- 2.7.17. Krāslavas pilsētas daļa Daugavas labajā krastā;

- 2.7.18. Ķepovas pagasts;
- 2.7.19. Piedrujas pagasts;
- 2.7.20. Robežnieku pagasts;
- 2.7.21. Skaistas pagasts;
- 2.7.22. Svariņu pagasts;
- 2.7.23. Šķaunes pagasts;
- 2.7.24. Šķeltovas pagasts;
- 2.7.25. Ūdrīšu pagasts.

2.8. Līvānu novada:

- 2.8.1. Jersikas pagasts;
- 2.8.2. Līvānu pilsēta;
- 2.8.3. Rožupes pagasts;
- 2.8.4. Rudzātu pagasts;
- 2.8.5. Sutru pagasts;
- 2.8.6. Turku pagasts.

2.9. Ludzas novada:

- 2.9.1. Blontu pagasts;
- 2.9.2. Briģu pagasts;
- 2.9.3. Ciblas pagasts;
- 2.9.4. Cirmas pagasts;
- 2.9.5. Goliševas pagasts;
- 2.9.6. Isnaudas pagasts;
- 2.9.7. Istras pagasts;
- 2.9.8. Kārsavas pilsēta;
- 2.9.9. Lauderu pagasts;
- 2.9.10. Līdumnieku pagasts;
- 2.9.11. Ludzas pilsēta;
- 2.9.12. Malnavas pagasts;
- 2.9.13. Mežvidu pagasts;
- 2.9.14. Mērdzenes pagasts;
- 2.9.15. Nirzas pagasts;
- 2.9.16. Ņukšu pagasts;
- 2.9.17. Pasienes pagasts;
- 2.9.18. Pildas pagasts;
- 2.9.19. Pureņu pagasts;
- 2.9.20. Pušmucovas pagasts;
- 2.9.21. Rundēnu pagasts;
- 2.9.22. Salnavas pagasts;
- 2.9.23. Zaļesjes pagasts;
- 2.9.24. Zilupes pilsēta;
- 2.9.25. Zvirgzdenes pagasts.

2.10. Madonas novada

- 2.10.1. Barkavas pagasta daļa;

2.10.2. Ošupes pagasta daļa.

2.11. Preiļu novada:

- 2.11.1. Aglonas pagasts;
- 2.11.2. Aizkalnes pagasts;
- 2.11.3. Galēnu pagasts;
- 2.11.4. Pelēču pagasts;
- 2.11.5. Preiļu pagasts;
- 2.11.6. Preiļu pilsēta;
- 2.11.7. Riebiņu pagasts;
- 2.11.8. Rožkalnu pagasts;
- 2.11.9. Rušonas pagasts;
- 2.11.10. Saunas pagasts;
- 2.11.11. Silajāņu pagasts;
- 2.11.12. Sīlukalna pagasts;
- 2.11.13. Stabulnieku pagasts;
- 2.11.14. Upmalas pagasts;
- 2.11.15. Vārkavas pagasts.

2.12. Rēzeknes novada:

- 2.12.1. Audriņu pagasts;
- 2.12.2. Bērzgales pagasts;
- 2.12.3. Čornajas pagasts;
- 2.12.4. Dricānu pagasts;
- 2.12.5. Feimaņu pagasts;
- 2.12.6. Gaigalavas pagasts;
- 2.12.7. Griškānu pagasts;
- 2.12.8. Ilzeskalna pagasts;
- 2.12.9. Kantinieku pagasts;
- 2.12.10. Kaunatas pagasts;
- 2.12.11. Lendžu pagasts;
- 2.12.12. Lūznavas pagasts;
- 2.12.13. Mākoņkalna pagasts;
- 2.12.14. Maltas pagasts;
- 2.12.15. Murmastienes pagasts;
- 2.12.16. Nagļu pagasts;
- 2.12.17. Nautrēnu pagasts;
- 2.12.18. Ozolaines pagasts;
- 2.12.19. Ozolmuižas pagasts;
- 2.12.20. Pušas pagasts;
- 2.12.21. Rikavas pagasts;
- 2.12.22. Sakstagala pagasts;
- 2.12.23. Silmalas pagasts;
- 2.12.24. Stoļerovas pagasts;
- 2.12.25. Stručānu pagasts;

- 2.12.26. Vērēmu pagasts;
- 2.12.27. Dekšāres pagasts;
- 2.12.28. Sokolku pagasts;
- 2.12.29. Varakļānu pagasts;
- 2.12.30. Varakļānu pilsēta;
- 2.12.31. Viļānu pagasts;
- 2.12.32. Viļānu pilsēta.

2.13. Rēzeknes valstspilsēta.

3. Kurzemei kā latviešu vēsturiskajai zemei pieder:

3.1. Dienvidkurzemes novada:

- 3.1.1. Aizputes pagasts;
- 3.1.2. Aizputes pilsēta;
- 3.1.3. Bārtas pagasts;
- 3.1.4. Bunkas pagasts;
- 3.1.5. Cīravas pagasts;
- 3.1.6. Dunalkas pagasts;
- 3.1.7. Dunikas pagasts;
- 3.1.8. Durbes pagasts;
- 3.1.9. Durbes pilsēta;
- 3.1.10. Embūtes pagasts;
- 3.1.11. Gaviezes pagasts;
- 3.1.12. Gramzdas pagasts;
- 3.1.13. Grobiņas pagasts;
- 3.1.14. Grobiņas pilsēta;
- 3.1.15. Kalētu pagasts;
- 3.1.16. Kalvenes pagasts;
- 3.1.17. Kazdangas pagasts;
- 3.1.18. Lažas pagasts;
- 3.1.19. Medzes pagasts;
- 3.1.20. Nīcas pagasts;
- 3.1.21. Otanķu pagasts;
- 3.1.22. Pāvilostas pilsēta;
- 3.1.23. Priekules pagasts;
- 3.1.24. Priekules pilsēta;
- 3.1.25. Rucavas pagasts;
- 3.1.26. Sakas pagasts;
- 3.1.27. Tadaļķu pagasts;
- 3.1.28. Vaiņodes pagasts;
- 3.1.29. Vecpils pagasts;
- 3.1.30. Vērgales pagasts;
- 3.1.31. Virgas pagasts.

3.2. Kuldīgas novada:

- 3.2.1. Alsungas pagasts;
- 3.2.2. Ēdoles pagasts;
- 3.2.3. Gudenieku pagasts;
- 3.2.4. Īvandes pagasts;
- 3.2.5. Kabiles pagasts;
- 3.2.6. Kuldīgas pilsēta;
- 3.2.7. Kurmāles pagasts;
- 3.2.8. Laidu pagasts;
- 3.2.9. Nīkrāces pagasts;
- 3.2.10. Padures pagasts;
- 3.2.11. Pelču pagasts;
- 3.2.12. Raņķu pagasts;
- 3.2.13. Rendas pagasts;
- 3.2.14. Rudbāržu pagasts;
- 3.2.15. Rumbas pagasts;
- 3.2.16. Skrundas pagasts;
- 3.2.17. Skrundas pilsēta;
- 3.2.18. Snēpeles pagasts;
- 3.2.19. Turlavas pagasts;
- 3.2.20. Vārmes pagasts.

3.3. Liepājas valstspilsēta.

3.4. Saldus novada:

- 3.4.1. Blīdenes pagasts;
- 3.4.2. Brocēnu pilsēta;
- 3.4.3. Cieceres pagasts;
- 3.4.4. Ezeres pagasts;
- 3.4.5. Gaiķu pagasts;
- 3.4.6. Jaunlutriņu pagasts;
- 3.4.7. Kursīšu pagasts;
- 3.4.8. Lutriņu pagasts;
- 3.4.9. Nīgrandes pagasts;
- 3.4.10. Novadnieku pagasts;
- 3.4.11. Pampāļu pagasts;
- 3.4.12. Remtes pagasts;
- 3.4.13. Saldus pagasts;
- 3.4.14. Saldus pilsēta;
- 3.4.15. Šķēdes pagasts
- 3.4.16. Zaņas pagasts;
- 3.4.17. Zirņu pagasts;
- 3.4.18. Zvārdes pagasts.

3.5. Talsu novada:

- 3.5.1. Abavas pagasts;
- 3.5.2. Ārlavas pagasts;

- 3.5.3. Balgales pagasts;
- 3.5.4. Dundagas pagasts;
- 3.5.5. Ģibuļu pagasts;
- 3.5.6. Īves pagasts;
- 3.5.7. Kolkas pagasts;
- 3.5.8. Ķūļciema pagasts;
- 3.5.9. Laidzes pagasts;
- 3.5.10. Laucienes pagasts;
- 3.5.11. Lībagu pagasts;
- 3.5.12. Lubes pagasts;
- 3.5.13. Mērsraga pagasts;
- 3.5.14. Rojas pagasts;
- 3.5.15. Sabiles pilsēta;
- 3.5.16. Stendes pilsēta;
- 3.5.17. Strazdes pagasts;
- 3.5.18. Talsu pilsēta;
- 3.5.19. Valdemārpils pilsēta;
- 3.5.20. Valdgales pagasts;
- 3.5.21. Vandzenes pagasts;
- 3.5.22. Virbu pagasts.

3.6. Tukuma novada:

- 3.6.1. Cēres pagasts;
- 3.6.2. Degoles pagasts;
- 3.6.3. Engures pagasts;
- 3.6.4. Irlavas pagasts;
- 3.6.5. Jaunsātu pagasts;
- 3.6.6. Kandavas pagasts;
- 3.6.7. Kandavas pilsēta;
- 3.6.8. Matkules pagasts;
- 3.6.9. Pūres pagasts;
- 3.6.10. Sēmes pagasts;
- 3.6.11. Smārdes pagasts;
- 3.6.12. Tukuma pilsēta;
- 3.6.13. Tumes pagasts;
- 3.6.14. Vānes pagasts;
- 3.6.15. Viesatu pagasts;
- 3.6.16. Zantes pagasts;
- 3.6.17. Zemītes pagasts;
- 3.6.18. Zentenes pagasts.

3.7. Ventspils novada:

- 3.7.1. Ances pagasts;
- 3.7.2. Jūrkalnes pagasts;
- 3.7.3. Piltenes pagasts;

- 3.7.4. Piltenes pilsēta
- 3.7.5. Popes pagasts;
- 3.7.6. Puzes pagasts;
- 3.7.7. Tārgales pagasts;
- 3.7.8. Ugāles pagasts;
- 3.7.9. Usmas pagasts;
- 3.7.10. Užavas pagasts;
- 3.7.11. Vārves pagasts;
- 3.7.12. Ziru pagasts;
- 3.7.13. Zlēku pagasts.

3.8. Ventspils valstspilsēta.

4. Zemgalei kā latviešu vēsturiskajai zemei pieder:

4.1. Bauskas novada:

- 4.1.1. Bauskas pilsēta;
- 4.1.2. Bārbeles pagasts
- 4.1.3. Brunavas pagasts;
- 4.1.4. Ceraukstes pagasts;
- 4.1.5. Codes pagasts;
- 4.1.6. Dāviņu pagasts;
- 4.1.7. Gailīšu pagasts;
- 4.1.8. Iecavas pagasts;
- 4.1.9. Iecavas pilsēta;
- 4.1.10. Īslīces pagasts;
- 4.1.11. Kurmenes pagasts;
- 4.1.12. Mežotnes pagasts;
- 4.1.13. Rundāles pagasts;
- 4.1.14. Skaistkalnes pagasts;
- 4.1.15. Stelpes pagasts;
- 4.1.16. Svitenes pagasts;
- 4.1.17. Valles pagasts;
- 4.1.18. Vecsaules pagasts;
- 4.1.19. Vecumnieku pagasts;
- 4.1.20. Viesturu pagasts.

4.2. Dobeles novada:

- 4.2.1. Annenieku pagasts;
- 4.2.2. Auces pilsēta;
- 4.2.3. Augstkalnes pagasts;
- 4.2.4. Auru pagasts;
- 4.2.5. Bēnes pagasts;
- 4.2.6. Bērzes pagasts;
- 4.2.7. Bikstu pagasts;
- 4.2.8. Bukaišu pagasts;

- 4.2.9. Dobeles pagasts;
- 4.2.10. Dobeles pilsēta;
- 4.2.11. Īles pagasts;
- 4.2.12. Jaunbērzes pagasts;
- 4.2.13. Krimūnu pagasts;
- 4.2.14. Lielaucē pagasts;
- 4.2.15. Naudītes pagasts;
- 4.2.16. Penkules pagasts;
- 4.2.17. Tērvetes pagasts;
- 4.2.18. Ukru pagasts;
- 4.2.19. Vecauces pagasts;
- 4.2.20. Vītiņu pagasts;
- 4.2.21. Zebrenes pagasts.

4.3. Jelgavas novada:

- 4.3.1. Cenu pagasts;
- 4.3.2. Elejas pagasts;
- 4.3.3. Glūdas pagasts;
- 4.3.4. Jaunsvirlaukas pagasts;
- 4.3.5. Kalnciema pagasts;
- 4.3.6. Lielplatones pagasts;
- 4.3.7. Līvberzes pagasts;
- 4.3.8. Ozolnieku pagasts;
- 4.3.9. Platones pagasts;
- 4.3.10. Salgales pagasts;
- 4.3.11. Sesavas pagasts;
- 4.3.12. Svētes pagasts;
- 4.3.13. Valgulndes pagasts;
- 4.3.14. Vilces pagasts
- 4.3.15. Vircavas pagasts;
- 4.3.16. Zaļenieku pagasts.

4.4. Jelgavas valstspilsēta.

4.5. Ķekavas novada:

- 4.5.1. Baldones pagasta daļa;
- 4.5.2. Baldones pilsēta;
- 4.5.3. Daugmales pagasts;
- 4.5.4. Ķekavas pagasta daļa.

4.6. Mārupes novada Babītes pagasta daļa.

4.7. Ogres novada:

- 4.7.1. Birzgales pagasts;
- 4.7.2. Ķeguma pilsētas daļa Daugavas kreisajā krastā;
- 4.7.3. Tokes pagasts.

4.8. Olaines novada Olaines pagasta daļa.

4.9. Saldus novada:

- 4.9.1. Jaunauces pagasts;
- 4.9.2. Rubas pagasts;
- 4.9.3. Vadakstes pagasts.

4.10. Tukuma novada:

- 4.10.1. Džūkstes pagasts;
- 4.10.2. Jaunpils pagasts;
- 4.10.3. Lestenes pagasts;
- 4.10.4. Slampes pagasts.

5. Sēlijai kā latviešu vēsturiskajai zemei pieder:

5.1. Aizkraukles novada:

- 5.1.1. Aizkraukles pilsētas daļa Daugavas kreisajā krastā;
- 5.1.2. Daudzeses pagasts;
- 5.1.3. Jaunjelgavas pagasts;
- 5.1.4. Jaunjelgavas pilsēta;
- 5.1.5. Mazzalves pagasts;
- 5.1.6. Neretas pagasts;
- 5.1.7. Pilskalnes pagasts;
- 5.1.8. Seces pagasts;
- 5.1.9. Sērenes pagasts;
- 5.1.10. Staburaga pagasts;
- 5.1.11. Sunākstes pagasts;
- 5.1.12. Zalves pagasts.

5.2. Augšdaugavas novada:

- 5.2.1. Bebrene pagasts;
- 5.2.2. Demenes pagasts;
- 5.2.3. Dvietes pagasts;
- 5.2.4. Eglaines pagasts;
- 5.2.5. Ilūkstes pilsēta;
- 5.2.6. Kalkūnes pagasts;
- 5.2.7. Laucesas pagasts;
- 5.2.8. Medumu pagasts;
- 5.2.9. Pilskalnes pagasts;
- 5.2.10. Prodes pagasts;
- 5.2.11. Salienas pagasts;
- 5.2.12. Skrudalienas pagasts;
- 5.2.13. Subates pilsēta;
- 5.2.14. Sventes pagasts;
- 5.2.15. Šēderes pagasts;
- 5.2.16. Tabores pagasts;
- 5.2.17. Vecsalienas pagasts.

5.3. Daugavpils valstspilsētas daļa Daugavas kreisajā krastā.

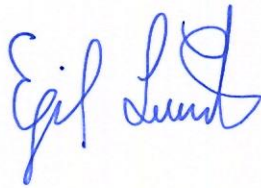
5.4. Jēkabpils novada:

- 5.4.1. Aknīstes pagasts;
- 5.4.2. Aknīstes pilsēta;
- 5.4.3. Asares pagasts;
- 5.4.4. Ābeļu pagasts;
- 5.4.5. Dignājas pagasts;
- 5.4.6. Dunavas pagasts;
- 5.4.7. Elkšņu pagasts;
- 5.4.8. Gārsenes pagasts;
- 5.4.9. Jēkabpils valstspilsētas daļa Daugavas kreisajā krastā;
- 5.4.10. Kalna pagasts
- 5.4.11. Leimaņu pagasts;
- 5.4.12. Rites pagasts;
- 5.4.13. Rubenes pagasts;
- 5.4.14. Salas pagasts;
- 5.4.15. Saukas pagasts;
- 5.4.16. Sēlpils pagasts;
- 5.4.17. Viesītes pagasts;
- 5.4.18. Viesītes pilsēta;
- 5.4.19. Zasas pagasts.

5.5. Krāslavas novada:

- 5.5.1. Kaplavas pagasts;
- 5.5.2. Krāslavas pilsētas daļa Daugavas kreisajā krastā.

Valsts prezidents

Egils Levits

LATVIJAS KULTŪRVĒSTURISKAIS IEDALĪJUMS

Mērogs 1 : 1 150 000

0 115 230 km

Valsts prezidents

Egils Levits

Egils Levits

**Likumprojekta
„Latviešu vēsturisko zemju likums”
anotācija**

1. Kādēļ likums ir vajadzīgs

I

1. Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 3. panta otrajā daļā paredzēts atsevišķs Latviešu vēsturisko zemju likums, kas radītu nepieciešamos priekšnoteikumus iedzīvotāju kopīgās identitātes stiprināšanai un latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai.

2. Vietējo kopienu (šā likuma izpratnē atsevišķu pagastu un pilsētu) kultūrvēsturiskā identitāte un piederības apziņa konkrētai latviešu vēsturiskajai zemei ir visai Latvijas sabiedrībai un valstij būtisks jautājums, kuru aktualizējusi ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu īstenotā administratīvi teritoriālā reforma.

3. Administratīvi teritoriālā reforma vairāk bijusi vērsta uz pašvaldību darba efektivizēšanu un pakalpojumu pienācīgu nodrošināšanu katrā pašvaldībā, atstājot ārpus likuma tvēruma vietējo kopienu kultūrvēsturiskās identitātes un piederības apsvērumus (*sk. Valsts prezidenta 2020. gada 25. februāra paziņojumu Nr. 7*).

Administratīvi teritoriālajā iedalījumā precīzi ņemt vērā kā noteicošo kritēriju tikai kultūrvēsturiskās nianse nav iespējams (*Laganovskis G. Saglabāt kultūrvēsturiskās nianse administratīvajā iedalījumā – gandrīz neiespējami. Latvijas Vēstneša portāla saruna ar ekonomģeogrāfu Jāni Turlaju, 02.06.2020.*). Ar administratīvi teritoriālo reformu risina pastāvošās ekonomiskās un sociālās problēmas, kā arī pašvaldību sniegto pakalpojumu kvalitāti un pieejamību iedzīvotājiem. Kultūrvēsturiskās identitātes un piederības stiprināšanai ir nepieciešami citi instrumenti un citi likumi (*sk. Valsts prezidenta 2020. gada 19. jūnija paziņojumu Nr. 12*).

4. Lai sekmētu kopīgas valsts politikas tapšanu vietējo kopienu identitātes stiprināšanai un latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai, ierosināju pieņemt atsevišķu likumu, kas risinātu vietējo kopienu kultūrvēsturiskās identitātes un piederības jautājumus. Latviešu vēsturisko zemju likuma mērķis būtu noteikt latviešu vēsturisko zemju saskares līnijas, pēc iespējas definējot katras vietējās kopienas piederību noteiktai latviešu vēsturiskajai zemei – Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai, kā arī paredzēt konkrētus valsts un pašvaldību uzdevumus šīs identitātes un piederības stiprināšanā (*sk. Valsts prezidenta 2020. gada 24. marta paziņojumu Nr. 9*).

Saeima attiecīgo priekšlikumu iekļāva Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā, radot tiesisko pamatu nepieciešamā regulējuma un atsevišķas valsts politikas izstrādei kultūrvēsturiskās vides saglabāšanas un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai (*sk. Saeimas pavasara sesijas astoņpadsmitās (attālinātās ārkārtas) sēdes 2020. gada 26. maijā stenogrammu*).

5. Latviešu vēsturisko zemju likumprojekts atspoguļo latvietības daudzveidības un latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu nozīmīguma apzināšanos mūsu sabiedrībai un valstij.

Latviešu vēsturiskajās zemēs saglabājusies kultūrvēsturiskā vide un kultūrtelpas ir mērķtiecīgi kopjama un attīstāma. Būtiski uzsvērt, ka šajā jomā nepieciešama atsevišķa pārdomāta horizontālā politika, kuru nepieciešams izstrādāt un tuvākajā nākotnē konsekventi īstenot (*sk. Valsts prezidenta 2020. gada 19. jūnija paziņojumu Nr. 12*).

Latviešu vēsturiskajās zemēs pastāvošās kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu, kas raksturo latvietības daudzveidību, saglabāšanai un attīstīšanai nepieciešams pievērst visas sabiedrības uzmanību, un jo īpaši paredzams atbalsts vietējām kopienām, lai sekmētu apzinātu un sistemātisku kultūrpolitikas darbu šajā jomā.

II

6. Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) ievads konstatē, ka 1918. gada 18. novembrī Latvijas valsts ir izveidota, apvienojot latviešu vēsturiskās zemes. Savukārt Satversmes 3.pants nosaka, ka Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale.

7. Satversmes ievadā un Satversmes 3. pantā ietverts viens no nacionālas valsts virsprincipa elementiem, proti, Latvijas valsts teritoriju veido latviešu vēsturiskās zemes (*sk.: Grigore-Bāra E., Kovaļevska A., Liepa L., Levits E., Mits M., Rezevska D., Rozenvalds J., Sniedzīte G. Satversmes 1.pants. Grām.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. I nodaļa. Vispārējie noteikumi. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014, 225.lpp.*).

Satversmes 3. pantā formulēts apvienotās Latvijas jeb visu latviešu vēsturisko zemju vienotības princips (*sk. Satversmes tiesas 2007.gada 29.novembra sprieduma lietā Nr.2007-10-0102 40.1.punktu*). Visu latviešu vēsturisko zemju apvienošana vienā valstī ir viens no Latvijas valsts konstitucionālās identitātes elementiem (*sk. Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisijas 2012 .gada 17. septembra viedokļa “Par Latvijas valsts konstitucionālajiem pamatiem un neaizskaramo Satversmes kodolu” 205. punktu*).

Latvijas Satversmes sapulce vēlējās uzsvērt, ka “Latvijas valsts apņēma visu to zemi, to teritoriju, kur latvju tautas vairākums dzīvo” (*sk. Latvijas Satversmes sapulces IV sesijas 1. sēdes 1921. gada 20. septembrī un 7. sēdes 1921. gada 4. oktobrī stenogrammu*).

8. Latvija ir Satversmē noteiktā Latvijas valsts tikai tad, ja tā apvieno visas etnogrāfiski un vēsturiski nosakāmās latviešu vēsturiskās zemes. Latvijas kā nacionālas valsts teritorija ir kulturāli “uzlādēta” un individualizēta. Latvijas valsts teritorija sakrīt ar latviešu tautas izsenis apdzīvoto teritoriju, kuras aptver latviešu nācijas politiskā un tiesiskā prasība pēc minētajām zemēm kā „savām” zemēm (sk. *Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisijas 2012. gada 17. septembra viedokļa “Par Latvijas valsts konstitucionālajiem pamatiem un neaizskaramo Satversmes kodolu” 205. - 206.punktu*).

9. Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes 1. sesijas Valkā 1917. gada 2. decembrī pieņemtā deklarācija paredzēja apvienotas Latvijas izveidošanu Vidzemes, Kurzemes un Latgales latviešu apriņķos (sk. *Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes 1917. gada 2. decembra deklarāciju “Ārvalstīm un tautām”*). Savukārt Latviešu Pagaidu Nacionālā padome 2. sesijā Petrogradā 1918. gada 30. janvārī pasludināja, ka “Latvijai jābūt patstāvīgai demokrātiskai republikai, kas apvienotu Kurzemi, Vidzemi un Latgali” (sk. *Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes 1918. gada 30. janvāra deklarāciju miera un Latvijas starptautiskā stāvokļa jautājumā*).

Latvijas Republikas proklamēšanas aktā Latvijas Tautas padome konstatēja, ka “Latvija - apvienota etnogrāfiskās robežās (Kurzeme, Vidzeme un Latgale) - ir patstāvīga, neatkarīga, demokrātiski - republikāniska valsts” (sk. *Latvijas Tautas padomes 1918. gada 18. novembra uzsaukumu “Latvijas pilsoņiem!”*). Savukārt Latvijas Tautas padomes politiskā platforma noteica apvienotu Latviju kā vienu no valsts iekārtas principiem (sk. *1918. gada 17. novembra Latvijas Tautas padomes politisko platformu*).

III

10. Satversmes 3. pantā ir minētas trīs vēsturiski administratīvās sastāvdaļas, kurām apvienojoties tika izveidota vienota Latvijas valsts (sk.: *Stradiņš J. Sēlijas problēma cauri laikiem un cilvēkiem. Latvijas Vēstnesis, 1999. gada 20. maijs, Nr. 163/166*). Latvijas valsts tapšanas procesā apvienojās Vidzeme (tolaik Vidzemes guberņas latviešu daļa), Latgale (Vitebskas guberņas latviešu apdzīvotie apriņķi) un Kurzeme un Zemgale (tolaik zināmā Kurzemes guberņa) (sk.: *Disterlo B. Juridiskas piezīmes pie Latvijas Republikas Satversmes. Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1923, Nr. 7, 2. lpp.; Vanags K. Latvijas valsts satversme. L.Rumaka apgāds Valkā, 1948, 15. lpp.*) “[..] kad Satversmi rakstīja, bija svarīgi uzsvērt, ka Latvija formējas no trīs administratīvi politiskām vienībām – Vidzemes guberņas (latviešu apdzīvotajiem apriņķiem), Kurzemes guberņas un Latgales (Vitebskas guberņas latviešu apdzīvotajiem apriņķiem). Šo trīs Latvijas daļu apvienošanās simboliski uzsvērtā arī Brīvības pieminekļa zvaigznēs” (*Skagale G. Identitāti varēs kopt vēsturiskajās zemēs. Saruna ar ekonomģeogrāfu Jāni Turlaju. Latvijas Avīze, 2020. gada 3. aprīlis, Nr. 67*).

Ja Vidzeme un Latgale kā vēsturiski administratīvā vienība sevī ietver arī vienu atsevišķu latviešu vēsturisko zemi, tad Kurzemē (jeb Kurzemē un Zemgalē)

vēsturiski apvienotas trīs latviešu vēsturiskās zemes – Kurzeme, Zemgale un Sēlija, no kurām katru raksturo pietiekami skaidri nošķirama kultūrvēsturiskā vide un identitātes izjūta (sk.: *Stradiņš J. Sēlijas zeme un Sēlijas ļaudis. Latvijas Vēstnesis, 1997. gada 15. aprīlis, Nr. 95/96*).

11. Latviešu vēsturiskās zemes ir apzīmētas arī kā Latvijas apgabali (sk. *1930. gada 26. aprīļa Noteikums par Latvijas apgabalu ģerboņiem*), vēsturiski etnogrāfiskie apgabali (sk. *Satversmes tiesas 2007. gada 29. novembra spriedumu lietā Nr. 2007-10-0102*), kultūrvēsturiskie apgabali (sk. *Vidzemes, Latgales, Kurzemes un Zemgales ģerboņu likumu*) un kultūrvēsturiskie reģioni (sk. *Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006. - 2015. gadam. Nacionāla valsts. Ilgtermiņa politikas pamatnostādnes*).

Atbilstoši Satversmes ievadam būtu vienādojama lietotā terminoloģija, turpmāk konsekventi izmantojot Satversmes ievadā lietoto jēdzienu “latviešu vēsturiskās zemes”.

12. Latviešu vēsturiskās zemes ir Vidzeme, Latgale, Kurzeme, Zemgale un Sēlija (sk. *Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006. - 2015. gadam. Nacionāla valsts. Ilgtermiņa politikas pamatnostādnes; Latvijas optimālais administratīvais iedalījums kultūrvēsturiskā kontekstā. Situācijas analīze un priekšlikumi. Rīga: Karšu izdevniecība Jāņa sēta, 2020, 47. lpp.*). Tās ir vēsturiski veidojušās teritorijas, ko vienu no otras atšķir savdabīga kultūras identitāte, kas izpaužas konkrētajai teritorijai raksturīgā unikālā kultūras mantojumā un valodas īpatnībās (sk. arī: *Vanaga L. Latvijas novadi – kultūras mantojumā un mūsdienās. Grām.: Latvieši un Latvija. I sējums. Latvieši. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2013, 342. lpp.*).

13. Latviešu vēsturiskās zemes ir ilgstošu un sarežģītu etnokulturālu procesu veidojumi, kuri atrodas nepārtrauktā attīstībā. Latviešu vēsturiskā zeme ir Latvijas teritorijas daļa, kuras pamatiedzīvotāju sastāvs veidojies no kādas agrajā feodālismā nosakāmas etniskās vienības pēctečiem, kas laika gaitā papildinājies ar citnovadiem un citetnosiem piederīgiem ļaudīm. Zemes iedzīvotājiem ir noteikta tradicionāla saimnieciskās darbības sistēma, dzīvesveida un tradicionālās kultūras formas, ar kuru atsevišķām būtiskām iezīmēm šī zeme atšķiras no citām. Zemes iedzīvotājus vieno valodas, dialekta vai izlokšņu grupas kopība, kā arī tiem ir sava novadnieciska apziņa. Latviešu vēsturisko zemju iedalījumu noteikusi dabas, ģeogrāfiskā un etniskā vide, sociāli ekonomiskais stāvoklis, iedzīvotāju sociālā struktūra, sabiedriski politiskā kārtība, teritorijas pakļautība un administratīvi politiskais iedalījums, kā arī iedzīvotāju konfesionālais sastāvs (sk.: *Cimermanis S. Par Latvijas vēsturiski etnogrāfiskajiem apgabaliem. Grām.: Latvijas zemju robežas 1000 gados. Rīga: LU Latvijas vēstures institūta apgāds, 1999, 34. - 35. lpp.*).

14. Latviešu vēsturiskajās zemēs dažādu vēsturisko, politisko, ekonomisko un sociālo procesu ietekmē uz baltu sentautu – kuršu, zemgaļu, sēļu un latgaļu – kultūras un valodas bāzes veidojusies vienota latviešu nācija ar savu kultūru un

valodu. Latviešu nācijas tapšanu būtiski ietekmējusi senā pamattautība (pirmiedzīvotāji jeb autohonti) lībieši, kā arī latvietība visos laikos bijusi atvērta, mijiedarbojoties ar latviešu vēsturiskajās zemēs dzīvojošajām mazākumtautībām.

15. Latviešu vēsturisko zemju savdabību un kultūrvēsturisko vidi veido kā nemateriālais kultūras mantojums, tā arī kultūras un dabas mantojums, kas tiek aizsargāts ar likumu “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”, Nemateriālā kultūras mantojuma likumu un citiem normatīvajiem aktiem. Tāpat Latvija ir pievienojusies UNESCO konvencijām “Par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību”, “Par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu” un “Par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu”, garantējot kultūras mantojuma saglabāšanu.

16. Latviešu vēsturiskajās zemēs vēsturiski ir veidojušās un pastāv unikālas kultūrtelpas, kas ar savu unikālo kultūrvēsturisko savdabību bagātina kultūrvēsturisko vidi un veido sasaisti starp nacionālo, reģionālo un lokālo identitāti.

Atsevišķas kultūrtelpas ir iekļautas Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā (Suitu kultūrtelpa, Lībiešu kultūrtelpa (*Līvōd īlma*), Rucavas tradicionālā kultūrtelpa un Upītes kultūrtelpa). Suitu kultūrtelpa ir iekļauta UNESCO nemateriālā kultūras mantojuma starptautiskajā sarakstā.

Kultūrtelpu saglabāšana un ilgtspējīga attīstība ir viens no valsts un pašvaldību pienākumiem, ko paredz šis likumprojekts un Nemateriālā kultūras mantojuma likums.

IV

17. Latvijas Satversmes sapulce pieļāva, ka likumdošanas ceļā varētu tikt noteiktas iekšējās robežas starp latviešu vēsturiskajām zemēm (*sk. Latvijas Satversmes sapulces IV sesijas 7. sēdes 1921. gada 4. oktobrī stenogrammu*). Arī Satversmes tiesa secinājusi, ka Satversmē ir saglabāts Latvijas valsts iedalījums latviešu vēsturiskajās zemēs, un tas ir vērā ņemams, lemjot valstslietas (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 29. novembra sprieduma lietā Nr. 2007-10-0102 40.5. punktu*).

Lai arī likumos līdz šim nav tikušas noteiktas latviešu vēsturisko zemju saskares līnijas, tās ir objektīvi konstatējamas un ietekmē vietējo kopienu identitāti un piederības izjūtu (*sk.: Sprūde V. Kur beidzas Vidzeme? Kur sākas Kurzeme? Kā tapa latviešu vēsturisko zemju karte. Latvijas Avīze, 2020. gada 4. augusts, Nr. 147*).

18. Šā likumprojekta pielikumos tiek noteikta pilsētu un pagastu piederība konkrētām latviešu vēsturiskajām zemēm. Lielākoties pilsētas un pagasti pieder vienai latviešu vēsturiskajai zemei. Atsevišķos gadījumos vērā ņemams, ka vienā pilsētā vai pagastā iekļaujas divu latviešu vēsturisko zemju daļas.

Vidzemē pamatā ietilpstošajam Aiviekstes pagastam tā dienvidaustrumu daļa vēsturiski ilgstoši bijusi Latgalē. Tāpat Pļaviņu pilsētas austrumu daļa (bijusi Gostiņu pilsēta) ir vēsturiski bijusi Latgalē.

Latgalē ietilpst Barkavas pagasts, izņemot tā daļu (bijušais Saikavas pagasts), kas pieder Vidzemei. Savukārt Ošupes pagasts pamatā pieder Vidzemei, izņemot tā dienvidu daļu, kas ir Latgalē.

Līdzīgi Vidzemes un Zemgales saskares līnija iestiepjas Baldones un Ķekavas pagastos, Babītes pagastā, Ķeguma pilsētā un Olaines pagastā. Lielākā daļa Baldones pagasta pieder Zemgalei, izņemot Pulkarnes ciemu, kas Vidzemē iekļauts jau XVII gadsimtā. Savukārt Ķekavas pagasta dienvidu daļa (Misas upes kreisais krasts) vēsturiski ilgstoši bijusi Zemgales sastāvdaļa. Līdzīgi Zemgalei pieder Olaines pagasta dienvidu daļa un Babītes pagasta Kalnciema masīvs, kamēr pārējais Olaines pagasts un Babītes pagasts ietilpst Vidzemē.

Daugava Ķeguma pilsētu iedala Vidzemē (Daugavas labais krasts) un Zemgalē (Daugavas kreisais krasts). Tāpat Daugava Aizkraukles pilsētu iedala Vidzemē (Daugavas labais krasts) un Sēlijā (Daugavas kreisais krasts, Ziedi).

Daugava iezīmē arī Latgales un Sēlijas saskares līniju, iezīmējot atsevišķu pilsētu piederību abām latviešu vēsturiskajām zemēm. Daugavpils valstspilsēta un Krāslavas pilsēta Daugavas labajā krastā pieder Latgalei, savukārt šo pilsētu daļas Daugavas kreisajā krastā (Grīva Daugavpilī (bijusī Grīvas pilsēta) un Priedaine Krāslavā) pieder Sēlijai. Savukārt Jēkabpils valstspilsēta Daugavas kreisajā krastā pieder Sēlijai, bet tās daļa Daugavas labajā krastā (bijuši Krustpils pilsēta) un Daugavsala pieder Latgalei.

19. Starp latviešu vēsturiskajām zemēm vienmēr ir pastāvējusi vēlme tuvināties un mijiedarboties, veidojot vienotu latviešu nāciju. Latviešu vēsturisko zemju saskares līnijas nav jāuztver kā norobežošanās vai nošķiršanās robežas, bet gan kā tuvināšanās un savstarpējas ietekmēšanās vietas. Latviešu vēsturisko zemju saskares līnijās būtiska ir vietējo kopienu pašidentifikācija un dominējošā piederības izjūta konkrētai latviešu vēsturiskajai zemei.

Kultūrvēsturiski pietiekami stingri nosakāma Vidzemes un Latgales kā latviešu vēsturisko zemju saskares līnija ar citām latviešu vēsturiskajām zemēm. Vidzemei tradicionāli piederīga arī Rīgas pilsēta un vēsturiskais Rīgas patrimoniālais apgabals.

Kurzemes un Zemgales, kā arī Zemgales un Sēlijas saskares līnijas kultūrvēsturiski ir plūstošākas, jo šīs latviešu vēsturiskās zemes nekad precīzi viena no otras vēsturiski nav tikušas nodalītas ar politiskām vai administratīvām robežām.

V

20. Likumprojekta mērķis ir likumdošanas ceļā definēt pēc iespējas katra pagasta un pilsētas piederību noteiktai latviešu vēsturiskajai zemei – Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai, nosakot šo latviešu vēsturisko zemju saskares līnijas, kā arī paredzēt valsts un pašvaldību uzdevumus

kultūrvēsturiskās identitātes un piederības konkrētai latviešu vēsturiskajai zemei stiprināšanā.

Ar šo likumu tiks veicināta latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju kopīgā identitāte un piederība Latvijai, kā arī latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšana un ilgtspējīga attīstība.

21. Likumprojekts paredz valsts un pašvaldību pienākumus likuma mērķu sasniegšanā. Latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšana un ilgtspējīga attīstība ir būtisks Latvijas valsts un sabiedrības kopējais mērķis.

Valstij un pašvaldībām likuma mērķu sasniegšanai ir jānodrošina nepieciešamais juridiska, tehniska, organizatoriska, administratīva un finansiāla rakstura atbalsts.

22. Kultūras ministrija ir sākusi darbu pie latviešu vēsturisko zemju ilgtspējīgas attīstības un kultūrtelpu atbalsta jautājumiem, un šis valsts politikas virziens būtu attīstāms un stiprināms. Nepieciešams apzināties, ka šajā jomā nepieciešama horizontāla valsts politika, kurā līdzdarbojas dažādas valsts un pašvaldību institūcijas savas kompetences ietvaros. Apsvērumiem par kultūrvēsturiskās identitātes, latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un atsevišķu kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību jātiek ņemtiem vērā dažādu valsts politiku īstenošanā, kad tas ir nepieciešams un loģiski pamatots.

23. Likumprojekts uzsver arī pašu latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju atbildību par zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību. Tieši zemju iedzīvotājiem ir tiesības kopt un attīstīt kopīgo savas zemes identitāti, kā arī veicināt kopīgo ieinteresētību to saglabāt un nodot nākamajām paaudzēm.

24. Līdztekus latviešu nācijai Latvijā dzīvo arī lībieši kā sena pamattautība un Latvijas zemes pirmiedzīvotāji. Valsts pienākumi lībiešu identitātes un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanas un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā jau noteikti Satversmes ievadā, likumā “Par Latvijas nacionālo un etnisko grupu brīvu attīstību un tiesībās uz kultūras autonomiju” un citos likumos. Šajā likumprojektā uzsvērts attiecīgais valsts pienākums, apzinoties lībiešu kultūras un valodas nozīmīgo ietekmi latviešu nācijas tapšanā.

25. Ar 2007. gada 27. marta līgumu par Latvijas un Krievijas valsts robežu Latvija zaudējusi tās teritorijā pēc 1920. gada 11. augusta miera līguma ietilpstošo Abrenes (Jaunlatgales, Pitalovas) pilsētu un sešus tai pieguļošus pagastus. Šīs teritorijas daļas juridiskā piederība Latvijas Republikai un prettiesiskais zaudējums Latvijas Republikas okupācijas laikā ir sāpīgi iezīmējies sabiedrības vēsturiskajā atmiņā un radījis īpašu zaudējuma izjūtu tajās dzimtās, kuras robežu izmaiņa skārusi personiski. Latvijas sabiedrībai un valstij ir būtiski saglabāt vēsturisko atmiņu par zaudēto valsts teritorijas daļu, kā arī iespēju robežās gādāt par šīs teritorijas ar Latviju saistītā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu.

Likumprojektā ietverts valsts pienākums veicināt bijušā Abrenes apriņķa Abrenes pilsētas, Kacēnu pagasta, Upmales pagasta, Linavas pagasta, Purvmalas pagasta, Augšpils pagasta un Gauru pagasta kultūrvēsturiskā mantojuma un vēsturiskās atmiņas apzināšanu un saglabāšanu.

2. Kāda var būt likuma ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību

1. Likumprojekts vērsts uz iedzīvotāju piederības un kultūrvēsturiskās identitātes stiprināšanu. Ar likumu tiktu akcentēts kultūrvēsturiskās identitātes un piederības apziņas konkrētai latviešu vēsturiskajai zemei un kultūrtelpai nozīmīgums. Tāpat likumprojektā noteikta pēc iespējas katra pagasta un pilsētas piederība noteiktai latviešu vēsturiskajai zemei – Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai.

2. Spēcīga iedzīvotāju kultūrvēsturiskā identitāte un piederības sajūta konkrētai latviešu vēsturiskajai zemei ir viens no veiksmīgas valsts pastāvēšanas pamatiem. Katrai paaudzei ir būtiski veidot piederības sajūtu, rūpējoties par konkrētu teritoriju, iepazīstot tās kultūrvēsturisko mantojumu un apzinoties nepieciešamību to saglabāt (*sk.: Latvijas optimālais administratīvais iedalījums kultūrvēsturiskā kontekstā. Situācijas analīze un priekšlikumi. Rīga: Karšu izdevniecība Jāņa sēta, 2020, 4. - 5.lpp.*).

3. Likuma pieņemšana varētu mazināt administratīvi teritoriālās reformas vajās vietas, jo šajā reformā problemātiska ir kultūrvēsturiskās identitātes stiprināšana. Tāpat tas atbalstītu un veicinātu iedzīvotāju piederību latviešu tautai un Latvijai, kā arī veicinātu apziņu, ka latviešu valodas dialekti un izloksnes, kultūrvēsturiskās vides savdabība un latvietības daudzveidība ir latviešu nācijas kopēja bagātība, kas valstiski atbalstāma un kopīgiem spēkiem glabājama un attīstāma, lai to varētu nodot arī nākamajām paaudzēm.

3. Kāda var būt likuma ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

1. Likumprojekts apstiprina un vienviet nosaka jau šobrīd Latvijas tiesiskajā sistēmā pastāvošos valsts un pašvaldību pienākumus iedzīvotāju identitātes stiprināšanā un latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanā un ilgtspējīgā attīstībā.

2. Likumprojekts paredz nepieciešamību izstrādāt noteiktu valsts horizontālu politiku šajā jomā, kā arī īstenot noteiktus pasākumus likuma mērķu sasniegšanai. Jau šobrīd valsts budžets un pašvaldību budžeti paredz finansējumu kultūrvēsturiskās vides saglabāšanai. Likums varētu būt pamats, lai politiski iezīmētu papildus finansējumu konkrētu mērķu sasniegšanai, kā arī noteiktu finansējuma izlietošanas principus.

4. Kāda var būt likuma ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

1. Likumprojekts detalizē Satversmes regulējumu, ka Latvijas valsts izveidota, apvienojot latviešu vēsturiskās zemes. Līdz šim latviešu vēsturiskās zemes ir bijušas minētas Satversmē, bet ir trūcis Satversmes regulējuma izvērsums likumu līmenī, kas konkrētāk noteiktu šīs zemes un to saskares līnijas.

2. Likumprojekts latviešu vēsturiskās zemes neparedz kā administratīvi teritoriālā iedalījuma līmeni vai valsts pārvaldības reģionu. Latviešu vēsturisko zemju saskares līniju iezīmēšanai ir simboliska, Latvijas valstiskumu un iedzīvotāju piederības izjūtu valstij stiprinoša nozīme. Tāpat tas rada nepieciešamos priekšnoteikumus latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un attīstībai.

3. Likumprojekts turpina jau aizsākto valsts politiku kultūrtelpu apzināšanā un atbalstīšanā, kā arī nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā. Šajā likumprojektā apzināti un konsolidēti valsts un pašvaldību mērķi piederības stiprināšanā caur kultūrvēsturiskā mantojuma un identitātes prizmu.

5. Kādām Latvijas starptautiskajām saistībām atbilst likumprojekts

Likumprojekts sekmē UNESCO konvencijā “Par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību”, “Par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu” un “Par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu”, kā arī ANO deklarācijās par pirmiedzīvotāju tiesībām aizsargāto vērtību saglabāšanu.

6. Kādas konsultācijas notikušas, sagatavojot likumprojektu

1. Likumprojekta nepieciešamības pamatojums ietverts Valsts prezidenta ierosinājumos Saeimai, strādājot ar likumprojektu “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” (*sk. Valsts prezidenta 2020. gada 25. februāra paziņojumu Nr. 7 un 2020. gada 24. marta paziņojumu Nr. 9*). Sākotnējā iecere pārrunāta tikšanās laikā ar Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisijas locekļiem Rīgas pilī 2020. gada 3. martā.

2. Pagastu un pilsētu piederība konkrētām latviešu vēsturiskajām zemēm, kā arī latviešu vēsturisko zemju saskares līnijas apspriestas ar karšu izdevniecības “Jāņa sēta” galveno redaktoru Jāni Turlaju, LU Latvijas Vēstures institūta vadošo pētnieku Dr.hist. Gunti Zemīti un Dr.hist. Ilmāru Mežu. Pieaicināto lietpratēju paveiktais apkopots likumprojekta 1. un 2. pielikumā, kā arī publiski apspriests 2020. gada 24. jūlijā darba seminārā par Latviešu vēsturisko zemju likumprojektu Rīgas pilī.

3. Konsultācijas notikušas ar Kultūras ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Latvijas Pašvaldību savienību, kā arī ar

kultūrtelpu un ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem. Likumprojekta iecere apspriesta Valsts prezidenta reģionālo vizīšu laikā un atsevišķā darba seminārā.

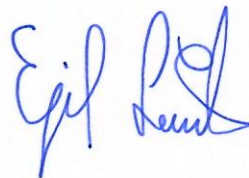
4. Sagatavotais likumprojekts apspriests tikšanās laikā ar Saeimas frakciju priekšsēdētājiem Rīgas pilī 2020. gada 15. septembrī.

7. Kā tiks nodrošināta likuma izpilde

1. Jaunu valsts pārvaldes iestāžu izveidošana nav paredzēta. Likuma mērķu sasniegšana iespējama esošo institūciju esošo funkciju ietvaros, veidojot un īstenojot valsts horizontālu politiku šajā jomā. Valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību labākas sadarbības sekmēšanai attiecīgas politikas izstrādē un īstenošanā likumprojekts paredz Latviešu vēsturisko zemju attīstības padomi, kurā būtu iesaistīti valsts, pašvaldību un latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu pārstāvji.

2. Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pārejas noteikumu 13. punkts jau paredz Ministru kabineta pienākumu sešu mēnešu laikā pēc Latviešu vēsturisko zemju likuma pieņemšanas apstiprināt latviešu vēsturisko zemju un kultūrvēsturisko kopienu dzīves telpas ilgtspējīgas attīstības plānu. Likumprojektā ietverti attiecīgā plāna (Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plāns) izstrādes un izpildes pamatjautājumi, kā arī paredzēta plāna izpildes uzraudzība.

Valsts prezidents

Egils Levits

LATVIJAS KULTŪRVĒSTURISKAIS IEDALĪJUMS

Mērogs 1 : 1 150 000

0 11,5 23 km

